

Durme- en Scheldeland

NR 2 | 2009 | JAARGANG 12 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

In de kijker

Bezoekerscentrum Molsbroek in nieuw kleedje

Colofon

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

NR212009

2

Redactie:

Michaël Crapoen (hoofredactie), Jan Maertens (eindredactie), Marieke De Vos, Heleentje De Brauer, Geert De Smet

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 8,00 per kalenderjaar
Betalingen kunnen gebeuren via de afdelingen, de bezoekerscentra of door overschrijvingen op 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Leden die zich ook op 't Groene Waasland, het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met andere Wase natuurverenigingen, willen abonneren, betalen € 11,00 per kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moeten digitaal worden bezorgd aan de redactie of aan het secretariaat voor 15 mei. De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten als je de bron vermeldt.
Alle foto's zijn auteursrechtelijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Ontwerp: Anke Tacq

Druk: www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met plantaardige inkt.

Cover: beheerwerk op de drijftil
foto Eddy Copers

Inhoud

- 3 Voorwoord van de voorzitter
- 4 Interview met een vrijwilliger: Clem Ruelens
- 8 Bijzondere veldwachter gevraagd
- 10 12 reservaten in 12 maanden: deel 2
- 12 Cursus paddenstoelen
- 13 Wel en Wee: nieuws uit de afdelingen
- 16 Struweeltjes
- 20 Toen predators rovers waren
- 24 Vogelnieuws
- 26 De slakken in de tuin van René
- 28 Activiteitenkalender

Crisis, welke?

Je kan geen financieel tijdschrift, geen economisch getint artikel meer doornemen of het woord crisis domineert. De implosie van de kapitaalmarkten doet onze welvaartseconomie op haar grondvesten daveren. Mijn aversie tegen dit soort berichtgeving komt de laatste tijd geregeld boven.

Welke crisis? vraag ik me dan af. Een te klein overbodig buitenzwembad niet meer kunnen verwarmen, uiteraard eentje met circulatiepomp, zodat je niet al te tijdig met de boordsteen kennis maakt? Een luxe terreinwagen moeten laten voor wat dat ding in werkelijkheid is: een veredelde tractor? Geïsoleerd in agrarisch gebied willen wonen, ten minste op 1 ha, liefst aan de rand van een natuurgebied, en - als het even kan - erin? Wandelpaden en trekwegen massaal asfalteren? Opnieuw rekening moeten houden met de ander? Ik weet wel, privileges geef je niet zomaar vanzelf op. Trouwens, als je je van geen kwaad bewust bent, doe je er ook niks aan.

Als ik mijn eigen beperkingen onderzoek en mezelf met onze 'bekrompenheid' confronteer, kom ik tot een andere stelling. Die financiële crisis is m.i. klein bier vergeleken met de milieucrisis die als sluipend gif onze ecologie vernietigt. Ik ben er stellig van overtuigd dat we met zijn allen de schuld al te gemakkelijk doorschuiven naar het maatschappelijk systeem en dat we alleen maar toekijken.

Het lijkt wel een huiveringwekkende gedachte: consuminderen. Dat is echter, volgens mijn eigen persoonlijk onderzoek, de enige te volgen weg. Want de mens zal steeds deel uitmaken van het ecosysteem en er fundamenteel afhankelijk van blijven. Is het dan niet zo, dat een evenwichtig levensmilieu bijdraagt tot onze gezondheid en de ziektekosten vermindert voor de samenleving? Licht het economisch herstel van onze maatschappij niet eerder in het onderkennen van onze beperkingen en het ernaar handelen?

Onze ecologische voetafdruk is ongeveer 5,1 ha, terwijl de mens in feite gemiddeld maar ongeveer 2,1 ha nodig heeft om te overleven.

Ons land prijkt daarmee op een beschamende 17de plaats op de wereldranglijst. We plegen roofbouw op de natuur. Dat kan niet ongestraft blijven. Zouden we er niet eerder naar moeten streven om de ecologische voetafdruk van het individu te bepalen, i.p.v. die van het land? Zouden we daarmee de maatschappij misschien niet tot een ander soort actie kunnen dwingen?

De belangrijkste uitdaging van onze vereniging, als terreinbeheerder, transformeert vandaag daarom binnen deze vraag. Natuurgebieden verwerven en beheeren ten dienste van de maatschappij als vorm van sociale rechtvaardigheid.

Veertig jaar geleden ijverden de oprichters van onze vereniging voor het behoud van wat toen nog restte aan natuurgebied. Van die terreinen zijn we nu de beheerders. Die maatschappelijke materiële rijkdom wordt nu 'herverdeeld', in die zin: nu kunnen er meer mensen van genieten.

Hebben we als vereniging dan niet de plicht om onze functie bij te stellen? Moeten we ons niet afvragen hoe wij ertoe kunnen bijdragen dat ook minder kapitaalkrachtigen de natuur kunnen blijven beleven, ervaren, ervan genieten? Moeten we er dus niet voor gaan om natuurgebieden te verwerven en beheeren ten dienste van de maatschappij, als vorm van sociale rechtvaardigheid?

Crisis? Neen, wel een belangrijke context voor een nieuwe start in het ecologisch denken en handelen. Indien we het samen intelligent genoeg aanpakken, hoeven we niet zozeer onze levensstandaard te verlagen, maar moeten we wel ons leefpatroon - ons consumptiepatroon aanpassen.

Domien van Parys
Voorzitter vzw Durme

NR2 | 2009

3

vzw Durme en z'n kasteel

Gesprek met Clem Ruelens

Michaël Crapoen

NR212009

4

Van iedereen die ik voor deze reeks reeds geïnterviewd heb, blijven me er heel wat, maar soms aparte details bij.

Ik denk bv. de schattige vogelhuisjes in André Tempels zijn tuin, de zoektocht naar Jurgen Couckuyt zijn 2e thuis in "de Venne". Of aan het interview met Freddy Roels in de schaduw van de alom bekende Kruiskapel. Maar bv. ook de bijzondere spanning die in het "ringkot" van Marc Hebbelinck hing, heeft daar z'n plaats.

Om de één of andere reden ben ik er nu al van overtuigd dat ook van het volgende interview zulke aparte details zullen blijven hangen.

In 1979 hebben we contact opgenomen met vzw Durme en zijn we daar een afdeling van geworden. Maar initieel waren we dus eigenlijk een aparte vereniging.

Waar ik in het vorige "afleveringen" klaagde over modderige en kille omstandigheden waarin interviews vaak afgenomen werden, is dit met het onderstaande verhaal helemaal rechtgezet. En nog geen klein beetje!

Neen neen, wees gerust beste lezer, ik heb mij met de geïnterviewde niet bezondigd aan sherry, sigaren of ander verderfelijik genot, alhoewel het stijlvolle kader toch wel een zekere stimulans gaf in die richting...

Een vroege maandagmorgen ergens halverwege februari. De vroege voorjaarszon priemt door de majestueuze paardenkastanjes van het park. Hoorde ik daarnet niet het eerste aarzelende lied van de tijftjaf? Om een zingende tijftjaf te ontdekken hoef je trouwens geen echte kenner te zijn, hoor. Net zoals bijvoorbeeld de grutto of de wiewaal verraadt de tijftjaf z'n aanwezigheid door z'n eigen naam te zingen. Maar dit terzijde, de plicht roept. Ik maak voor het interview m'n opwachting aan het Kasteel Blauwendael in Waasmunster. Dat belooft al! Ik wordt enthousiast ontvangen door Clem Ruelens, voorzitter van afdeling Waasmunster van vzw Durme, maar zoals de meesten van onze vrijwilligers, nog zoveel meer.

Als een echte kasteelheer leidt hij me naar binnen in de vertrekken van "zijn" kasteel.

Wat kan het leven van een reporter heel soms aangenaam zijn...

Goeiemorgen Clem! Ik ben al op minder klassevolle plekken ontvangen.

Ik wist niet dat vzw Durme zich een kasteel kon veroorloven?

Clem: (lacht) Neen neen, het is spijtig genoeg niet van ons. In 1985 kwam het kasteel Blauwendael - samen met het 5 ha grote park - te koop te staan. De gemeente Waasmunster heeft het toen gekocht. Initieel wou men er het Gemeentehuis in onder bren-

gen, maar al vrij snel zag men in dat er beter een culturele bestemming aan gegeven werd. Zo kon vzw Durme nog in het zelfde jaar een lokaal in gebruik nemen om er een milieumediathek in onder te brengen. Ik was trouwens al van vóór 1985 bezig met het verzamelen van informatie over natuur en milieu. Ik kreeg thuis stilaan plaatsgebrek en ook voor moeder de vrouw was het dus een godsgeschenk dat al die documentatie elders een plaats kreeg.

Hoe wordt het kasteel nu dan verder gebruikt?

Clem: Op de benedenverdieping is er een mooie trouwzaal. Op de eerste verdieping zitten wij met de milieumediathek en is er ook een tentoonstellingsgalerij te vinden. Nog een verdieping hoger kom je in het Heemkundig museum.

Je bent dus sinds ongeveer 1985 bij vzw Durme?

Clem: Toch niet, dat dateert al van een stuk vroeger. De gemeente Waasmunster nam in 1978 deel aan het nationale "Jaar van het Dorp". Daarvoor moesten in de deelnemende gemeente allerlei festiviteiten georganiseerd worden en daarom werden er verschillende gemeentelijke werkgroepen opgericht. Zo was er o.a. een werkgroep cultuur en een werk-

groep milieu. Ik zat in de werkgroep milieu en eerder toevallig nam ik in die werkgroep de taak van voorzitter op me.

Wie zat er dan allemaal in die werkgroep milieu?

Clem: Daar zaten vooral mensen van Sombeke (deelgemeente van Waasmunster) in en bv. ook iemand zoals Freddy Waterschoot, die nu ook nog zeer actief is in onze afdeling. Na de festiviteiten rond het "Jaar van het Dorp" waren er nog heel wat mensen die zich echt wilden inzetten voor de natuur en het milieu in onze streek. Daarom hebben we in 1979 contact opgenomen met vzw Durme en zijn we daar een afdeling van geworden. Maar initieel waren we dus eigenlijk een aparte vereniging.

NR2 I 2009

5

Wanneer ik jullie activiteitenkalender krijg, dan merk ik dat jullie heel wat organiseren. Zo zijn er maandelijkse wandelingen; jullie doen mee aan de Grabbelpas; jullie organiseren werkdagen; en ga zo maar door.

Clem: Wij hebben inderdaad altijd een goedgevulde activiteitenkalender. En dat gaat niet alleen over wandelingen of activiteiten in Waasmunster en omgeving. Dit jaar organiseren wij bijvoorbeeld al voor de 20e keer een "natuur-wandelweekend". Ditmaal gaan we naar een groene regio net over de Belgisch – Duitse grens en genieten we van natuur en cultuur daar.

Maar we steken evengoed onze handen uit de mouwen in onze reservaten. Zo weten de terreinwerkers Bob en Kris bijvoorbeeld dat we enkel een beroep op hen moeten doen voor het maaien van Ten Rieland (perceel in de Durmemeeers, nvdr). Voor de rest organiseren we alles zelf.

Als je al zo lang actief bent, zal je wel al een en ander zien veranderen hebben?

Clem: Ja, dat klopt, en spijtig genoeg niet altijd in positieve zin. Wat wel in positieve zin veranderde is, de manier waarop de mensen aankijken tegenover de zogenaamde "groenen". Door bv. onze interesse in alles wat met natuur en milieu te maken heeft, wisten we in de beginperiode vaak meer dan politici of administraties. En dat botste al eens natuurlijk.

Gelukkig merk je nu steeds meer dat de mensen beseffen dat er op veel vlakken iets moet veranderen aan onze leefwereld. En dat de "groenen" het soms wel eens bij het juiste eind hebben (lacht).

NR212009

6

En wat zijn de minder positieve veranderingen?

Clem: Vroeger kwam er veel minder administratie bij kijken dan nu. Ergens is die toegenomen administratie wel normaal, want er gaat gelukkig al iets meer geld naar natuur en milieu dan vroeger. Maar toch, tegenwoordig zit je vaker achter je bureau allerhande subsidieaanvragen in te vullen dan dat je effectief in het veld iets kan verwezenlijken. En ondanks de iets toegenomen aandacht voor onze leefwereld zie je de nog steeds verder schrijdende verarming en achteruitgang van onze natuur.

Dat kan ik spijtig genoeg alleen maar beamen. Heb je daar soms enkele concrete voorbeelden van?

Clem: Vroeger zag je bv. in bijna ieder veldje in de Durmemeersen dotterbloemen en koekeksbloemen staan. Tegenwoordig vind je die planten zo goed als uitsluitend in reservaat-spercelen en bestaat de rest van de vegetatie uit monotone graslanden.

Een andere nefaste zaak voor de natuurwaarden in Waasmunster was de opmaak van het Gewestplan in 1976. Daarin werd er in onvoldoende mate rekening gehouden met de troeven van Waasmunster op natuurvak. Zo schiet er van de Waasmunsterse bossen - behalve langs de E17 - bitter weinig over en begint men binnenkort met verkavelingen op het centrum van de Heide. Toch zijn er ook enkele lichtpuntjes.

Vertel?

Clem: Ik denk dat al heel wat mensen gehoord hebben van het zogenaamde Sigmaplan.

Om het risico op overstromingen te verkleinen wil de Vlaamse regering op verschillende plaatsen in het Scheldebekken - dus ook langs de Durme - ingrepen doen voor de veiligheid. Door op sommige plaatsen hogere dijken te bouwen

of door op andere plaatsen juist meer ruimte aan de rivier te geven, zal men proberen het waterbufferende vermogen van de rivier te vergroten. Op die manier zou men op sommige plaatsen misschien de natuurlijkheid en bijhorende natuurwaarden van de rivier terug kunnen herstellen.

Om het nu even verder te hebben over de milieumediathek, wat kan je hier eigenlijk zoal vinden?

Clem: Om het simpel te zeggen; de milieumediathek biedt informatie en documentatie aan over natuur, milieu en landschap in de ruimste zin van het woord. Dus niet alleen over bv. dieren en planten, maar ook over afval, gevaarlijke stoffen, land- en tuinbouw, water, bodem, natuur- en milieubeleid, recreatie en toerisme, natuureducatie .. en zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan.

In de loop van die 29 jaar zal er toch al heel wat materiaal verzameld zijn?

Clem: We zijn ingeschreven op ongeveer 50 verschillende tijdschriften en/of nieuwsbrieven en hebben meer dan 4000 dossiers. Verder staan hier talloze brochures, kaarten of bv. leuke informatieve spelen. Je vindt hier topwerken zoals de ecologische flora en ga zo maar

In de milieumediathek tref je al meer dan 13.000 titelbestanden aan die gelinkt zijn aan natuur of milieu.

Een gedenksteen met de oprichtingsdatum van afdeling Waasmunster ligt aan de ingang van het kasteel Blauwendael.

verder. Alles samen zitten we sinds de oprichting van de milieumediatheek nu aan zo'n goeie 13.000 (!) titelbestanden. Allemaal titels die vast en zeker hun plaats verdienen in deze milieumediatheek en op één of andere manier relevant zijn voor de natuur en het milieu in onze regio.

Een echte schatkamer voor de geïnteresseerde natuurliefhebber!

En hoe kan ik hier als bezoeker terecht en wat kan ik hier zoal doen?

Clem: De milieumediatheek staat ten dienste van iedereen en is iedere 2e zondag van de maand geopend van 10 – 12.00 uur. Na afspraak kan je hier ook buiten de openinguren terecht. Er staat een computer waar je met behulp van trefwoorden heel snel informatie kan opzoeken. Heb je de informatie gevonden die je zocht, dan kan je die in alle rust in de milieumediatheek lezen of het materiaal ontleenen voor één maand. Voor leden is dat gratis; niet-leden betalen een luttel € 2,00. Eventueel kan je hier ook nog kopieën maken.

Hopelijk is er wat belangstelling voor de milieumediatheek?

Clem: Als ik eerlijk ben, moet ik zeggen dat er nu wat minder leners zijn dan vroeger. Zo kwamen hier vroeger bv. beginnende natuurgidsen informatie opzoeken voor hun cursus of wandeling. Vandaag kan je uiteraard ook heel wat

informatie op internet opzoeken. Toch is niet alles op het internet te vinden, maar alleen in gespecialiseerde werken. Alleen al daarom is de milieumediatheek onontbeerlijk.

Daar ben ik ook van overtuigd. Maar het is natuurlijk zonde dat niet méér mensen kennis maken met dit documentatiecentrum?

NR2 | 2009

7

Clem: Precies, daarom gaan we in de nabije toekomst proberen om alle titelbestanden en het trefwoordenregister online te zetten. Zo zal het voor geïnteresseerden makkelijker zijn om te zien wat hier allemaal aanwezig is. Misschien moeten we ons ook wat meer focussen op streekgebonden informatie.

Tot slot, wat zijn zo wat de aandachtspunten die je in de toekomst zou willen gerealiseerd zien?

Clem: Ik ben nu toch al een hele poos voorzitter van afdeling Waasmunster. Ik heb me steeds met hart en ziel ingezet voor het natuurbehoud in deze regio en zal dat ook blijven doen. Maar misschien is het stilaan tijd om het voorzitterschap aan iemand anders door te geven en moeten we misschien ook durven denken aan een herstructurering van onze werking. Eén van de grootste betrachtingen van onze vereniging moet dan ook zijn om meer jonge mensen te engageren. Zij zijn de toekomst van de vereniging.

Daar kan ik alleen maar volmondig met akkoord gaan Clem.

Laat ons hopen dat het lukt!

Wil je zelf graag als vrijwilliger meewerken aan natuurbescherming in je eigen streek of dorp? Vzw Durme heeft immers heel wat vrijwillige helpershanden nodig.

Meld je dan aan bij één van de afdelingen, conservators of op het secretariaat per mail op info@vzwdurme.be of telefonisch op 09 348 30 20.

Ga ook eens langs op onze website: www.vzwdurme.be

Bijzondere veldwachter gevraagd voor de reservaten!

André Verstraeten

NR2 | 2009

8

In het kader van het beheer van de natuurre-servaten is de zorg voor degelijk toezicht binnen vzw Durme altijd een prioriteit geweest. Nog tijdens het stichtingsjaar 1969 werd de procedure ingezet om 'bijzondere veldwachters' aan te stellen.

Dat gebeurde toen voor twee vrijwilligers-stichters: Paul Van Roste en André Verstraeten. In 1977 werd Nazaire Poppe en in 1995 werd Marcel De Vriendt aangesteld. Die laatste zorgt vooral voor toezicht op de reservaten in Hamme en Grembergen.

Paul Van Roste heeft nadien ontslag genomen en Nazaire Poppe is, na jarenlang verdienstelijk toezicht bij het Molsbroek, in 2002 opgevolgd door Tommy Vercauteren.

Die laatste volgt sindsdien vooral de reservaten op in het noordelijk deel van Lokeren, Sinaai en Stekene.

Tot hertoe zijn er door al deze 'bijzondere veldwachters' samen een 40-tal processen-verbaal opgesteld.

Heel wat werden er geseponeerd, maar sommige hebben geleid tot zware correctionele straffen voor stropers en natuurschenders. De functies zijn dus wel zinvol gebleken. Een 'bijzonde-

re veldwachter' heeft op de reservaatpercelen het statuut van Officier van Gerechtelijke Politie met beperkte bevoegdheid.

Hij wordt aangesteld in toepassing van het veldwetboek en kan rechtsgeldige processen-verbaal opstellen bij het vaststellen van overtredingen van de wetgeving op o.a. jacht, vogelbescherming en veldwetboek.

In de loop van de jaren worden de 'bijzondere veldwachter' tal van extra verplichtingen opgelegd, zoals het geregeld volgen van opleiding en bijscholingscursussen.

Gezien ik de leeftijdsgrens bereik, zal ik die functie - na bijna 43 jaar dienst - vanaf 31 december 2012 niet langer waarnemen. Het is nu al het moment om de aanstellingsprocedure op te starten voor een kandidaat-opvolger.

Volgens de huidige wettelijke verplichtingen moet die immers eerst slagen in het jachtexamen, dat toch een voorbereidingsperiode van ongeveer één jaar vergt. Dan volgt nog een toekomstig examen in verband met het opstellen van processen-verbaal, wetgeving enz.

Kandidaten kunnen zich melden bij het secretariaat. Deze functie is binnen vzw Durme volledig vrijwilligerswerk. We kunnen er spijtig genoeg geen vergoedingen voor betalen.

Een beëdigd wachter kan overtredingen van de wetgeving vastleggen en verbaliseren. Op de foto zie je de vos die in 2005 in een zgn. 'strik' gevonden is in het Molsbroek. Het dier stierf een verschrikkelijke verstikkingsdood.

Zondag 26 april 2009 Durmedag

Fietshappening voor jong en oud doorheen de Durmevallei

in het kader van de Dag van de Aarde (een organisatie van BBL en Natuurpunt)

'Alle hens aan dek voor een rijke natuur, ook in de Durmevallei.'

Met deze slogan wil vzw Durme je warm doen krijgen.

Op je tocht door Zele, Hamme, Waasmunster en Lokeren geven 6 standjes je meer info over de verschillende planten, dieren en ecosystemen die de Durmevallei rijk is.

NR212009

9

Eerlijkheidshalve vermelden we beter 'nog rijk'... want overal worden natuurlijke ecosystemen en hun biodiversiteit gesloopt aan een tempo dat nooit hoger lag in de geschiedenis van de mens. Gelukkig kunnen we dat nog een halt toeroepen! Ook daar verneem je iets meer over aan onze standjes.

Warm genoeg gefietst of honger gekregen in de Durmevallei?

In het bezoekerscentrum Molsbroek kan je afkoelen met een drankje of ijsje. En in het park Blauwendael (in Waasmunster) kan je een drankje en de Ecosmos van Velt verkrijgen.

Praktisch:

De fietstocht is +/- 30 km lang en gaat door tussen 14.00 uur en 18.00 uur

Officiële startplaatsen zijn het bezoekerscentrum Molsbroek en Park Blauwendael.

Een kaartje met de volledige route en de verschillende standjes erop vind je op www.vzwdurme.be of kan je komen ophalen in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Meer info:

www.vzwdurme.be of bij Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be, 09 348 30 20

12 reservaten in 12 maanden (deel 2)

Een overzicht van onze reservaten in 4 delen

Geert De Smet

NR2 | 2009

10

In de 40-jarige geschiedenis van vzw Durme werden meer dan 370 ha natuurgebied, hoofdzakelijk verdeeld over onze 12 erkende natuurreservaten, aangekocht en/of in beheer genomen. In dit feestjaar staan we daar even bij stil en geven we jullie in de vier nummers van Durme- en Scheldeland een beknopt overzicht van die natuurgebieden. In het eerste deel kwamen het Molsbroek en de Buylaers aan bod, in dit deel 3 de meer noordelijk gelegen reservaten.

De Eenbes

conservators: Lise Laureys en Lou Roeland

Het reservaatproject De Eenbes ligt deels op het grondgebied van Lokeren en deels op dat van Moerbeke. Waar de naam van het reservaat vandaan komt, zal de plantenliefhebbers wel duidelijk zijn: het is inderdaad de naam van een op Vlaamse schaal behoorlijk zeldzame plant: de eenbes (*Paris quadrifolia*). Het visiegebied (de oppervlakte waarbinnen nieuwe percelen om aan te kopen gezocht worden) is ongeveer 178 ha, maar momenteel zijn daarvan nog maar een 5-tal hectaren effectief in natuurbeheer, voornamelijk oude bospercelen

en enkele kapvlaktes en oude landbouwgronden die spontaan mogen evolueren. De al vermelde eenbes bloeit er uitbundig in het voorjaar. Ook werden er bosanemoon, grote keverorchis, bleeksporig bosviooltje en gewone salomonszegel aangetroffen. Ook qua dierenleven valt er nog heel wat te zien: nachtegaal, wielewaal en kleine bonte specht broedden recent nog in de omgeving, en reeën zijn er dagelijkse kost. Al is de schaal van het reservaat klein, het is daarom niet minder waardevol.)

De Linie

conservators: Geert Braem en Bart Roels

Het reservaatproject De Linie ligt eveneens in Lokeren en is genoemd naar 'De Linie', een militaire verdedigingslijn, aangelegd door de Fransen in 1701-1702, om Vlaanderen te verdedigen tegen de Republiek Holland. Deze "linie" liep van Nieuwpoort tot aan de Maas en vormt hier de zuidelijke grens van het visiegebied, dat ongeveer 195 ha groot is. Daarvan zijn momenteel ruim 22 ha in natuurbeheer. Het gebied is een lappendeken van bossen, moerassen, weiden (al dan niet afgezoomd met oude knotwilgen), akkers, houtkanten, rietveldjes, oude turfputten en vijvers. Het is er nog uitzonderlijk rustig. Er is nauwelijks bebouwing, de dichtbevolkte woonkernen liggen op aanzienlijke afstand en er zijn geen industrieparken of drukke autowegen in de nabije omgeving. Het is dan ook een van de weinige gebieden in de provincie Oost-Vlaanderen waar het nog echt stil en donker kan worden!

Specifiek het vermelden waard zijn de oude turfputten. Grote turfwinningen waren er niet te Eksaarde, maar op sommige plaatsen, in verlande watergeulen, werd toch turf uitgegraven. Nu hebben enkele van die oude putten nog oevers met een rijke plantengroei, o.a. watervi-

NR2 | 2009

11

olier, grote lisdodde, mattenbies, en valeriaan. In het hele gebied zijn méér dan 430 plantensoorten opgetekend, met o.a. fraaie waarnemingen zoals lidsteng, boskortsteel, wilde aardbei, elzenzegge en schaafstro. Qua broedvogels zijn er recent o.m. slobbeend, ijsvogel, kleine karekiet, sperwer, zwarte specht, wielewaal en nachtegaal aangetroffen.

De Lokerse Moervaartmeersen *conservators Eric Everaert en Katy Beke*

De meersen langsheen de Moervaart en hun omgeving zijn als natuurgebied misschien het minst bekend in Lokeren. Langsheen de Moervaart en een noordelijk deel van de Durme ligt namelijk een smalle, soms maar 200 m brede strook meersen, met nog fraaie vochtige graslanden.

De Lokerse Moervaartmeersen is een natuurgebied met veel afwisseling. Vzw Durme heeft daar - binnen een visiegebied van ongeveer 130 ha - al 23 ha in natuurbeheer. Het noordelijk gedeelte bestaat afwisselend uit akkers, weiden, populieren- en naaldboutbossen. Het gedeelte ten zuiden van de Zuidlede omvat

echter overwegend akkers en weilanden, die afgeboord zijn door opvallend veel knotwilgen. Het geheel is doorsneden door rustige wandelpaden met weinig of geen gemotoriseerd verkeer: het spoorwegwandel- en fietspad tussen Daknam en Eksaarde, het Oudenakkerstraatje, de Reepstraat en de dijk op de rechteroever van de Durme-Moervaart tussen de Daknambrug en de weg Sinaai-Eksaarde.

Tenslotte is zeker een bijzonder natuurontwikkelingsproject, dat uitgevoerd werd met de steun van het stadsbestuur van Lokeren, het vermelden waard. In 1956 werd den moerassig grasland opgespoten met baggerspecie. Daardoor ontstonden ecologisch zeer banale, maar landbouwkundig goede graslanden.

Door die baggerspecie af te graven tot op het vroegere maaiveld werd de mogelijkheid geschapen dat het verdwenen moeras en het vochtige grasland zich opnieuw konden herstellen. Er kwam inderdaad snel weer een rietveld tot ontwikkeling, dat zich verder uitbreidt en waar intussen al vogelsoorten zoals waterral en porseleinhoen zijn opgemerkt.

Cursus Paddenstoelen

Paddenstoelen spreken mensen aan, maar roepen ook veel vragen op. Er doen veel verhalen en anekdotes de ronde over die soms vreemd gevormde levensvormen.

NR212009

12

Ze hebben iets mythisch en mysterieus, wat in de naamgeving terug te vinden is. Sommige paddenstoelen zijn smakelijk, andere nauwelijks eetbaar of zelf heel giftig.

In **september en oktober** organiseert vzw Durme een basiscursus over paddenstoelen, één theoretische les en vier praktijkwandelingen. Om die cursus te volgen is geen voorkennis nodig; ruime interesse in natuur volstaat. Tijdens de excursies verdiepen we ons in de paddenstoelen in enkele verschillende biotopen: bos en heide, meersen en weiland.

Lesgevers: Paddenstoelenwerkgroep 'De Takruitertjes'.

Inschrijvingen

Het aantal deelnemers is beperkt tot 25, waardoor het van belang is snel in te schrijven!

Leden van vzw Durme betalen slechts € 20,00 voor deze cursus, niet-leden € 30,00.

Schrijf je in bij Marieke De Vos, 09 348 30 20 of marieke.devos@vzwdurme.be

Schrijf het bedrag over op rekeningnummer **001-2299900-09** van vzw Durme, met vermelding '*cursus paddenstoelen + aantal personen*'.

De eerste les: vrijdag 4 september om 19.30u. in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Praktijklessen: zaterdag 12 en 26 september, 10 en 24 oktober 2009 van 9:00 uur tot 12:00 uur. De plaatsen van de praktijklessen zullen nog worden meegedeeld.

Meer informatie:

Marieke De Vos, Coördinator Educatie

Zaterdag 13 juni Natuurwandeling in de Fondatie

Paul Vercauteren, de conservator van de Fondatie en tevens maker van de DVD 'De Parels van Baudelo', neemt je mee op een unieke natuurwandeling.

Hij zal de nadruk onder andere leggen op de wijzigingen in vegetatie en soortendiversiteit ten gevolge van het uitgevoerde natuurbeheer van vzw Durme. Paul kent de Fondatie beter dan wie ook en op stap gaan met hem is dan ook een bijzondere belevenis.

Laarzen zijn aan te raden!

Afspraak: om 14.00 uur aan het begin van de Liniedreef in de Weimanstraat in Sinaai.

Info: Paul Vercauteren, 03 772 35 38

Wel en Wee

Nieuws uit onze afdelingen

Vzw Durme is actief in vier afdelingen die samen het hele werkingsgebied van de vereniging bestrijken. In 'Wel en Wee' bundelen de plaatselijke medewerkers het nieuws van de voorbije maanden.

NR2I 2009

13

Afdeling Lokeren – Moerbeke – Sint-Niklaas – Stekene

Aanplanting van 6 ha Everslaarbos

Vanuit afdeling Lokeren is herhaaldelijk aangevraagd bij het stadsbestuur en het Agentschap voor Natuur en Bos om de laatste 6 ha van Everslaarbos aan te planten. Die vraag is nu met extra gewicht opnieuw ingediend. Nu worden immers het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen gesteund door de 'Trage wegen vzw' tijdens hun 'Dag van de Trage Weg', op 24/25 oktober 2009. Streefdoel is de aanplanting van 1 miljoen bomen in Vlaanderen, in het kader van "The Billion Tree Campaign" van de Verenigde Naties.

Deze 6 ha van het Everslaarbos, langs de Nieuwe straat in Lokeren zijn jaren geleden voor dat doel aangekocht. De aanplanting op 24/25 oktober is dan een ideaal moment. Die aanplanting is overigens een prioriteit geworden om de talrijke nieuwe bedrijven in het industriepark E17/3 visueel af te schermen van

de weg van Lokeren naar Zele-Heikant en om het bos en bosfietspad tot aan de open ruimte Zele-Heikant, echt in te richten zoals in de plannen voorzien.

Sommigen binnen het stadsbestuur van Lokeren speelden al met het plan op de strook bedrijfsgebouwen te zetten en die groenstrook te verplaatsen naar het toekomstige E17/4. Vanuit afdeling Lokeren is altijd beklemtoond dat een nieuw industriepark een eigen bufferzone verdient en die niet elders moet halen. Geprojecteerd op de Lokerse woon- en leefsituatie is dit hier voor het stadsbestuur echt een zaak van: 'Laat geen stuk van uw longen wegnemen om een beetje dikker te worden'. Uiteraard heeft de afdeling zijn medewerking aangeboden bij een dergelijke beplantingsactie op 24/25 oktober 2009.

André Verstraeten

Afdeling Zele-Berlare-Wichelen

Avontuurlijke natuurbeheerdag

Een hoogtepunt in de afgelopen maanden was ongetwijfeld onze natuurbeheerdag op zaterdag 28 februari in de Reservaatzone Donkmeer. Met 13 deelnemers (na de middag sloten nog twee stagiairs aan) beleefden we zowat de meest avontuurlijke werkdag ooit! Reden was het uitgevoerde kapwerk op een van de drijftillen die het reservaat rijk is.

Een drijftil is een begroeid (schier)eilandje dat er op het eerste gezicht uit ziet als 'land', maar eigenlijk totaal onbegaanbaar is. Onlangs las ik daarover: 'Zodra men overmoedig de roeiboot verlaat en op een drijftil stapt of springt, zakt men er tot hals, neus, kruin of nog verder doorheen, een niet altijd even aangename sensatie, die men beter vermijden kan.'

Vanuit afdeling Lokeren is altijd beklemtoond dat een nieuw industriepark een eigen bufferzone verdient en die niet elders moet halen.
Foto André Verstraeten

NR212009

14

Met 13 deelnemers beleefden we op de drijftil zowat de meest avontuurlijke werkdag ooit!

De bewuste drijftil is gelukkig vanop de oever bereikbaar, maar voor de rest klopt het citaat. Toch waren we gemotiveerd om op de drijftil te werken. Bedoeling was om de jonge boompjes (zwarte els en grauwe wilg) te kappen om het proces van verlanding sterk te vertragen (anders verdwijnen de typische en meestal heel zeldzame planten van dit biotoop). Vorig jaar hebben we een eerste fase van dat werk uitgevoerd, en met succes want de enige groeiplaats in de Reservaatzone Donkmeer van (slechts enkele stengels van) de mattenbies bleek sterk uitgebreid.

We hebben met het bestuur afgesproken om dergelijke natuurbeheerdagen wat vaker te plannen. Dergelijke activiteiten zijn niet enkel zinvol, maar ook... onvergetelijk! Getuige het fotoverslag op www.vzwdurme.be.

Jan Maertens

Afdeling Waasmunster - Temse

Buurtweg 14 Oud Vliegveld.... en de boer, hij ploegde voort

In 2007 en 2008 weigerden de toezichthoudende overheden het rooilijnplan verlegging buurtweg 14 van de gemeente Waasmunster goed te keuren. Om de verlegging van deze buurtweg toch te realiseren veranderde de gemeente Waasmunster het geweer van schouder. Jan De Clerck legt de weg aan en draagt die weg nadien gratis aan de gemeente over... en klaar

is Kees. Daarom dienden Jan De Clerck en landbouwer Meulenwaeter in augustus 2008 een vergunningsaanvraag in om een privé landbouwweg aan te leggen tot ontsluiting van enkele aansluitende grenspercelen. Wie goed kijkt, weet dat het ook om rooilijnpercelen gaat. Tegen die gang van zaken diende vzw Durme tijdens het openbaar onderzoek bezwaar in. Bovendien vond dat voorstel ook ditmaal geen genade in de ogen van de toezichthoudende overheid. Onlangs moest het Schepencollege van Waasmunster de bouwvergunning voor die landbouwweg weigeren.

Jan De Clerck kan nu nog in beroep gaan bij de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen. Keurt de Deputatie de vergunningsaanvraag niet goed, dan kan de gemachtigde ambtenaar van Stedenbouw nog beroep aantekenen. En dat ligt in de lijn der verwachtingen.

De wettelijke gang van zaken is normaal gezien de volgende: om een weg in het Vlaams Gewest aan te leggen moet je eerst een rooilijnprocedure volgen. Een openbare weg aanleggen of laten aanleggen door een particulier om die nadien gratis op te nemen in het gemeentelijke wegenpatrimonium is strijdig met de stedenbouwwetgeving.

Hoeveel keren moet het gemeentebestuur van Waasmunster nog op de vingers getikt worden om in te zien dat ze een doodlopend spoor blijft volgen!!

Clem Ruelens

Unieke tentoonstelling in bezoekerscentrum Molsbroek!

Het bezoekerscentrum Molsbroek is in april en mei geopend op:

zon- en feestdagen van 14.00 uur tot 18.00 uur. NR2 | 2009
woensdag van 13.00 uur tot 17.00 uur.

15

En vanaf juni:

zaterdag en zondag van 14.00 uur tot 18.00 uur
van dinsdag tot en met vrijdag van 13.00 uur tot 17.00 uur.

Meer info:

Marieke De Vos, 09 348 30 20

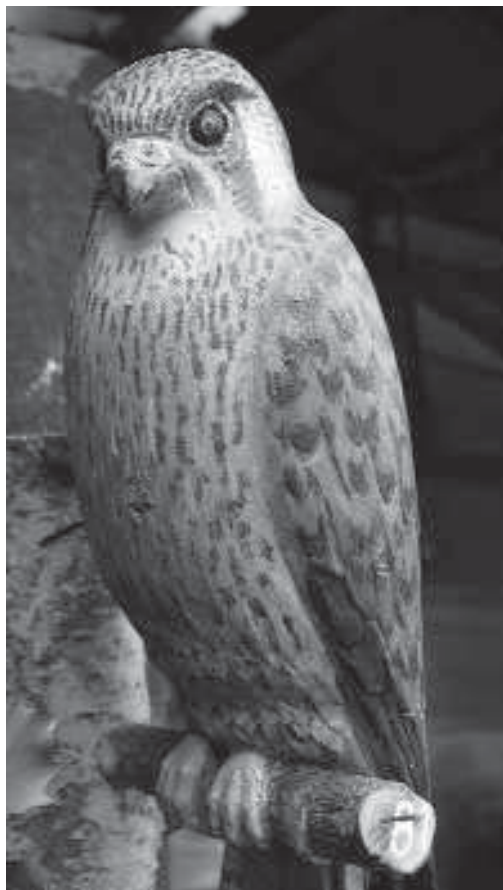
Vanaf april stelt kunstenaar Marcel D'Hondt zijn unieke houten vogelcollectie in het bezoekerscentrum Molsbroek tentoon.

Marcel is reeds heel lang gefascineerd door natuur en kunst. Een mooie combinatie en die inspireerde hem om onze inlandse vogelsoorten driedimensionaal vast te leggen in houtsnijwerk. De onderliggende bedoeling is om het nutteloos doden en opzetten van vogels te voorkomen.

Het resultaat van zijn jarenlange vakmanschap is werkelijk verbluffend te noemen. Niet alleen zijn de afmetingen van het houtsnijwerk waarheidsgetrouw, Marcel schilderde daarna ook nog zeer gedetailleerd de kleurenpracht van deze vogels.

Op die manier tref je nu in het bezoekerscentrum zo goed als het ganse gamma van onze inlandse vogelsoorten. Van onze kleinste vogeltjes tot zelf een heuse grote zilverreiger.

Beslist de moeite waard voor een bezoek!

Struweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit onze regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan gauw door naar de redactie!

NR212009

16

Inhoudiging 'Beleef het Landschap in Berlare'

Op zaterdag 11 april om 15.00 u. wordt de brochure 'Beleef het Landschap in Berlare' met 11 modules voor begeleide groepsbezoeken ingehuldigd. Je kunt kiezen tussen verschillende soorten begeleide groepsbezoeken voor volwassenen. Daarbij komt een hele waaier aan facetten in het 'landschap van Berlare' aan bod: natuur, landbouw en jacht, cultuur en eigen geschiedenis.

Een initiatief van VVV Donkmeer en de natuurvereniging vzw Durme. De gemeente Berlare, de Heem- en Oudheidkundige Kring Overmere, plaatselijke landbouwers en jagers, Natuurpunt vzw, Regionaal Landschap Schelde-Durme en het gemeentelijk infokantoor-museum werken daaraan mee. Ongetwijfeld een unieke samenwerking tussen verschillende 'partners in het buitengebied'!

Jan Maertens

Eendenkooi gerenoveerd

In de loop van deze lente rondt de gemeente Berlare de renovatie van de historische eendenkooi bij het Donkmeer af. Een 'eendenkooi' is een historische vanginstallatie voor eenden. Vzw Durme verzorgt de educatieve inrichting met infobordjes. Dit waar openluchtmuseum is binnenkort tijdens de openingsuren van de eendenkooi (zie www.berlare.be) gratis toegankelijk voor het publiek. Uniek in België.

Op verzoek worden door vzw Durme ook begeleide bezoeken georganiseerd. Het verhaal over de vroegere vangst van eenden boeit jong en oud!

Nieuwe nestkasten in de Linie

Het aantal nestkasten in het natuurgebied van de Linie in Eksaarde wordt dit jaar weer verder uitgebreid. Verspreid over de twintig hectaren van het reservaat zullen er nu meer dan vijftig nestkasten hangen.

Dat is allemaal te danken aan het werk van nestkastenbouwer Willy Michielsens. Dit jaar knutselde hij o.m. halfopen nestkasten in elkaar voor de gekraagde roodstaart.

Dat type nestkast voor halfholenbroeders kan ook een geschikte woonruimte worden voor witte kwikstaart, zwarte roodstaart en grauwe vliegenvanger.

De gekraagde roodstaart was vroeger een typische bewoner van de Wase weiden omzoomd met oude knotwilgen. Dat is een vreemde voorkeur, want de *'Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002'* vermeldt dat de vogel in de rest van Vlaanderen liefst in open naald- en loofbossen broedt. In een van de vele holtes van de knotbomen kon de roodstaart zijn nest bouwen. Omdat veel van die knotwilgen nu verdwenen zijn, is de krassende roep van deze vogel bijna nergens meer in onze streek te horen.

In een nog niet zo ver verleden broedde de gekraagde roodstaart ook in het natuurgebied van de Linie. Die informatie heb ik via een zoektocht op het internet. Daar ontdekte ik dat er een brochure bestond *"Het natuurgebied rond de Linieweg en de Kruiskapel"* (uit 1974!), gemaakt door Herman Stevens als eindwerk voor zijn opleiding tot natuurgids.

Na een bezoekje bleek dat hij vierendertig jaar na datum nog enkele 'gestencilde' – zo ging dat toen! - exemplaren op overschot had. Dankzij zijn document krijgen we nu een heel interes-

sante kijk op de vroegere soortenrijkdom van de Linie en kunnen we ook inschatten welke natuurwaarden we - mits de juiste natuuringrepen (bijvoorbeeld heraanplanting van knotwilgen) - terug in het reservaat kunnen verwachten.

NR2 | 2009

17

PS: Vorig jaar werden er in het reservaat enkele nestkasten voor de kleine bonte specht opgehangen. Toeval of niet: tijdens het broedseizoen van 2008 werd die vogel voor het eerst sinds lange tijd weer in het reservaat waargenomen! Of we een zelfde verhaal mogen noteren over de gekraagde roodstaart verneem je hopelijk in het herfstnummer.

Geert Braem

Is er nog toekomst voor akker- en weidevogels op Oudenbos ?

Oudenbos en akkervogels... het zou een mooi huwelijk kunnen zijn. De streek is als 'landbouwbiootoop' uiterst geschikt voor die vogels. Je vindt er zowel kleinschalige als grootschalige landbouw, wat resulteert in een afwisseling van open, halfopen en kleinschalige landschappen. Dit jaar gaan we met de werkgroep Oudenbos extra aandacht schenken aan de observatie van die vogels. Hopelijk horen we een veldleeuwerik hoog in de lucht of merken we toch nog een geelgors of een ringmus op. In Vogelzang, een gebied ten zuiden van ons werkingsgebied, zijn een paar jaar geleden nog de laatste broedgevallen uit de wijde omgeving waargenomen.

Tijdens het eerste warme weekend begin maart hebben we alvast een roodborsttapuit waargenomen. Een goed begin. Ook is de kievit, een typische weidevogel, er meermaals waargenomen. Helaas vinden al die vogels moeilijk een geschikte nestplaats vanwege de intensieve landbouwmethodes. Aan ons om de nesten te vinden vooraleer ze vernield worden tijdens het oogsten.

Wie wil meegaan op deze waarnemingstochten, neemt best contact op via www.klein-landschap-oudenbos.be

Werkgroep Oudenbos

De nestkasten die Willy Michielsens voor diverse vogelsoorten bouwde (hier voor oa. gekraagde roodstaart) zijn opnieuw prachtige kunstwerkjes geworden!

Bezoekerscentrum Molsbroek in nieuw kleedje

Veel kans dat je in de week van 23 februari het personeel met verfborstels in de hand hebt aangetroffen... Het bezoekerscentrum Molsbroek werd (in belangrijke mate dankzij de steun van de provincie Oost-Vlaanderen) grotendeels vernieuwd! Hier en daar kwam er een kleurtje, er kwamen nieuwe panelen, nieuwe computers, er is nu ook een kinderhoekje en wie weet kan je binnenkort op het scherm in de leeshoek wel een meesje zien broeden! Benieuwd naar het resultaat? Breng dan zeker eens een bezoekje!

NR212009

18

Ook ons terras werd ondertussen met de medewerking van Stad Lokeren volledig vernieuwd. Neem ook een kijkje in de insectentuin die er dankzij onze bijzonder creatieve stagiair Laurens De Troyer weer een beetje anders uitziet.

In de vernieuwde tentoonstellingsruimte is er nu ook een kinderhoekje bijgekomen.

Openbaar onderzoek stroomgebiedbeheerplannen

Van 16 december 2008 tot 15 juni 2009 loopt het openbaar onderzoek van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde (en Maas).

In de stroomgebiedbeheerplannen worden maatregelen voorgesteld om de uitdagingen van het waterbeleid aan te pakken. Uitdagingen zoals de zorg voor een goede waterkwaliteit en voldoende water voor iedereen, maar ook de bestrijding van de schadelijke gevolgen van overstromingen worden in de stroomgebiedbeheerplannen aangepakt.

De plannen liggen ter inzage in de gemeentehuizen. Iedereen krijgt de gelegenheid de plannen te raadplegen en er opmerkingen bij te maken. Meer informatie, beeldmateriaal en plannen kunnen ook geconsulteerd worden op de website www.volvanwater.be.

In heel Europa worden dergelijke plannen uitgewerkt en voorgelegd aan het publiek. Dat gebeurt volgens de bepalingen van de kader-richtlijn Water en - in Vlaanderen van het decreet Integraal Waterbeleid.

Verantwoordelijk voor de ontwerpen van stroomgebiedbeheerplannen en voor de organisatie van het openbaar onderzoek is de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW). Meer informatie over de CIW vind je op www.ciwwlaanderen.be.

Geert De Smet.

Winter werkdagen in natuurreservaat 'De Venne'

Een kort verslag

Werkgroep Oudenbos

NR2 | 2009

19

Tijdens de stevige vrieskou in de maand januari hebben we in allerijl geprofiteerd van die zeldzame wintervertoning. Het is geleden van 1998 (1997?) dat het nog zo bevroren heeft. Dat was het ideale moment om alle bomen om te hakken die het hooiland te veel schaduw en bladafval opleveren. Met de werkgroep Oudenbos en enkele landbouwers hebben we, op ongeveer één week tijd, alle resterende bomen in de oostrand gekapt, verwijderd en gestapeld op de aanpalende akker.

De 25 vrijwilligers die zich voor de houtkap in het laatste weekeinde van januari 2009 ingeschreven hadden, zouden niet veel zaag- en kapwerk meer hebben. Wél zouden ze menige remorque / aanhangwagen kunnen vullen met houtopslag zoals wilg, zwarte els en populier.

Dankzij de landbouwers die een soort mestkraan hadden meegebracht, konden de bomen in hun geheel van het perceel uitgetrokken worden.

Met een paar koorden en linten werden de stammen van op de akker uit het natuurreservaat gehaald. Doordat de grond goed bevroren was, veroorzaakte dit minimale schade aan de bodem. De kleinere stukken werden verzaagd en op een hoop gegooid op de akker.

Op twee dagen tijd werden alle bomen van het hooiland gehaald. Nu kunnen we ons met de werkgroep Oudenbos maximaal concentreren op het herstel van de hooilandgemeenschappen. De houtkanten zullen om de vier jaar eens afgezet worden.

Tijdens de werkdagen hadden we ook nog tijd voor enkele leuke vogelwaarnemingen. Zo zagen we de grote bonte specht, koperwiek, en enkele vinken. Op de achtergrond hoorden we duidelijk buizerd en torenvalk roepen. Voorts werden we constant begeleid door roodborstjes, winterkoninkjes, en staartmezen. Dit reservaat is nu al een echt vogelparadijs. Wat moet dat later wel niet worden?

Toen predators rovers waren

Een groen boek

NR212009

20

Al enkele jaren verzorg ik in Durme- en Scheldeland een boekenrubriek, oorspronkelijk bekend als 'Gevonden op de rommelmarkt', tegenwoordig omgedoopt tot 'Een groen boek': over oude en nieuwe groene verhalen.

Jan Maertens

Het tijdschrift voor kinderen 'Zonneland' uit de vijftiger jaren, neemt in mijn jeugd een leuke plaats in... al was ik toen nog niet geboren. Maar ik zie voor mij in de eetkamer van mijn grootmoeder uit Turnhout de kast waar achter het deurtje linksonder een ware schat verborgen zat.

Ik herinner mij zelfs nog perfect de geur die ik ontwaarde, telkens als ik het klemmende deurtje open deed. Ik zie ze voor me liggen, op twee stapels: de albums van Kuifje en een heleboel tijdschriften uit de kindertijd van mijn moeder en haar zusters.

Mij blijven vooral de zelf verzamelde en ingebonden strips bij uit 'Zonneland'. Onlangs kreeg ik die weer in handen. Ik herinnerde me nog elk verhaal.

Deze keer kreeg ik ook interesse voor de ommezijde van elk blad, veelal stichtelijke verhalen en gebeden, maar ook een aantal bijdragen over de kant van Gods Schepping die mij meest interesseert: de natuur!

Zo publiceerde ene 'Nonkel Fons', een pater verbonden aan de uitgeverij 'Goede pers' in Averbode, een reeks over de avonturen van de uil Weetal. Daarin komen in twee afleveringen onze inheemse roofdieren aan bod.

Ik citeer uit de ontmoeting van de uil Weetal met 'Willie de wezel' (1954):

'Hij (de uil) was een beetje ingedut en plots hoorde hij daar weer zo'n lawaai onder de boom... Wat was er nu weer gaande?... Hij keek even uit zijn nest, maar als (sic) hij zag wie het was, trok hij spoedig zijn kop weer binnen. Wie was het dan wel?... Willie, de wezel. De wijze uil wist, dat de wezel een bloeddorstig dier was, dat er zijn genoeg in vond kleine diertjes te doden en het bijzonder op kleine konijntjes gemunt had (fout, mijnheer de uil, je verwacht met een hermelijn, een wezel eet vooral muizen, jm). Het is dan ook niet te verwonderen dat hij in heel de dierenwereld gehaat werd. Ook de wijze uil droeg hem niet in zijn hart.'

Lange tijd was dit de normale omgang met roofdieren.

In 'Een slimme vos' (1954) klaagt een vos bij de uil over ene boer Janssens, die hem met het geweer achterna zat, ondanks zijn goed inborst.

'Omdat ik nu eenmaal Vos heet, word ik nooit met rust gelaten...'

Het vervolg laat zich raden... de vos werd betrap op het moment dat hij de *'kiekens en kleine schaapjes'* van de boer naar het leven stond... en daar wil ik het nu even over hebben.

Des duivels

Op die manier kreeg ook natuureducatie een plek in dit katholiek en dus deftig tijdschrift. Dergelijke verhalen tonen ons heel wat over het leven in de jaren '50.

Ten eerste gaat het over de leefwereld van zoveel kinderen van een halve eeuw geleden: het veld.

Wat tegenwoordig enkel bekend is van de jeugdbeweging in het weekend en de schaarse schooluitstappen naar natuurgebieden. Ook valt het op dat er wordt meegegeven welke houding een nietig schepsel het best past tegenover Gods Wondere Schepping. Eerbied en leergierigheid werden als deugdelijk voorggehouden... maar dan vooral voor de schoonheid van het verkleurend bos in de herfst en het voortplantingsleven van kevers... maar niet tegenover roofdieren!

De boodschap in deze verhalen is duidelijk: roofdieren zijn des duivels. Of misschien moeten we iets nuanceren: vooral de rovers die het hebben gemunt op de voor de mens nuttige dieren (konijnen, kippen, schapen) worden geviseerd.

Geen wonder dat de verteller himself, de wijze uil als predator van onbelangrijke muizen de dans ontspringt.

Leo Mets

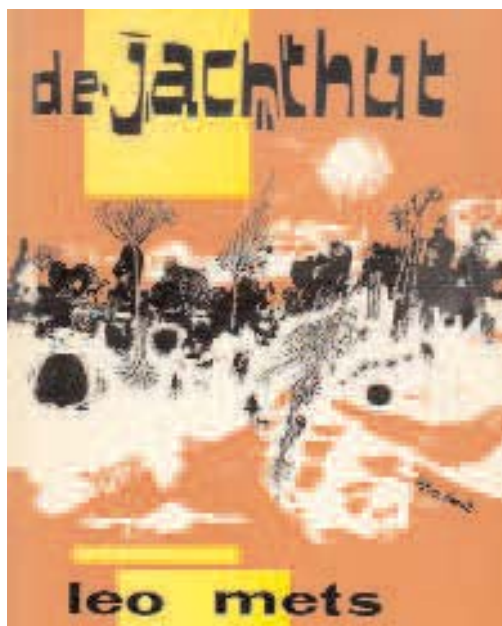
Maar deze boodschap zegt vooral iets over de tijd van toen. Die komt dus ook op andere plaatsen voor.

Zo las ik onlangs 'De jachthut', een roman uit 1963 van Leo Mets. De auteur (1911-1994), afkomstig uit Beveren-Waas, was een neef van de heimatschrijver Emiel Van Hemeldonck. Leo

Mets stond ook bekend als een buitenbeentje onder onze Vlaamse auteurs. Hij was namelijk van geen enkele letterkundige vereniging lid en publiceerde nooit in een letterkundig tijdschrift. Toch waren de recensies over zijn werk over het algemeen positief.

NR2 | 2009

21

Leo Mets (1963), *De jachthut*, Boekengilde De Clauwaert, Leuven.

'De jachthut' speelt zich af in Pijp Tabak, voor de natuurliefhebbers van weleer een bekende plek aan de linkeroever van de Schelde tussen Bloktersdijk (Zwijndrecht) en Kallo. Het was de achtertuin van de auteur die met het gebied duidelijk heel vertrouwd was. Ik kwam Pijp Tabak al eens tegen in een ander 'groen boek' (zie Durme- en Scheldeland 2006/2).

Het verhaal in dit boek gaat over de lotgevallen van ene jachtwachter Johan, gewezen onderwijzer en Oostfronter.

In het boek wordt de sfeer van de natuur, het landschap en het buitenleven in 'Pijp Toebak' bijzonder aantrekkelijk beschreven.

In dit bestek beperk ik mij tot de passages waarin roofdieren een rol spelen:

NR212009

22

op p.45-46 (zie kader) wordt een hermelijn afgeschoten; op p.77 wordt een otter (een 'waterkat') na een bloederig gevecht met een hond doodgebeten.

Op p. 86 wordt een bunzing met behulp van een fret uit zijn hol gejaagd en afgeschoten; op p.87 verliest een wezel het leven in een 'klep-val' en op p.128-129 laten drie hermelijnen ('hermen') en twee bunzingen het leven (zie kader).

De hermelijn als prooi van de jager

'Achter het strand van Pijp-Toebak werd zijn aandacht getrokken door een heterogeen stel vogeltjes in de wilgen:

kneutjes en putters, een elftal mussen, koolmezen en geelgorzen die hevig te keer gingen, scholden, om hulp riepen en opgewonden door de lucht wipten zonder zich van een bepaald plekje te verwijderen. Dat betekende onraad en de rustverstoorder moest zich op de grond bevinden. Johan drukte zich in het gras naast het uitgetrapte voetpad, het geweer op de knie.

Langs het weggetje was niets te bespeuren; onder de boompjes schoot wikke op, honingklaver, jonge brem en hoog gras en daar moest de vijand schuil zitten. Johan hield zich doodstil, spiedend naar de geringste trilling van een grashalm, de oren gespannen om het minieste geruchtje op te vangen.

Dertig meter voor hem toonde een herm de snuit. Meteen lag de buks tegen de wang van de jachtwachter.

De herm sloeg een onmogelijke haak en gleed als een slang door de ruigte, waarin de hagel zijn doorslag zou verliezen.

De lippen samengeknepen, maakte Johan piepgeluiden om de slanke rover weer te voorschijn te lokken. Het lukte.

De bandiet sloop aarzelend uit de wikke het pad op, maakte kegel, zekerde, - en de hagel spatte hem in de witte buik. De herm ging over de bol lijk een konijn, de zwartgeplumde staartlont in de hoogte. De vogels zwegen verbijsterd.' (p. 45-46)

Drie hermelijnen en een koppel bunzingen

'Johan en Torre trokken het veld in. Er had niet veel gelopen, een enkel konijntje en wat haas. In de buurt van de dijkgracht ontdekten ze eindelijk iets: het spoor van een grote herm of een onvolwassen bunzing, dat in een sneeuwrinboe verdween. Ze werkten met klemmen en vleesaas, hadden geduld en vingen een mollig moertje met zwarte staartlont; een welgemikte tik van de stok op haar snuit en de schuimer was er geweest. Ze hingen haar als lokaas aan een dunne tak; de jonge hermen kwamen haar besnuffelen en liepen de een na de ander in hun verderf.

's Namiddags dwarsten ze de plaat en speurden twee burchten. Toen de zon in veel oranje onderging en een maan als een pasgeslagen munt schaduwen begon af te werpen, achtten ze zich voldaan: drie hermen en een koppel bunzings, waarbij de mooiste ram die Johan ooit gezien had, een vermetele bandiet die ze gesnapt hadden met een paar konijnen en een egel in de provisiekast.'

Ondertussen kennen we de ecologische rol van

predators maar al te goed.

Toch blijkt de haat tegenover roofdieren minder achterhaald dan je zou hopen, getuige de mentaliteit van veel 'veldmensen', zeker diegenen die in de vijftiger jaren zijn opgevoed. En ik viseer niet alleen de wat oudere jagers en visers... maar denk ook aan de meeste oudere mensen van het platteland...

De natuur van toen

Interessant aan dergelijke verhalen is ook het feit dat er historische gegevens in zijn verwerkt. Zo komen we in dit boek waarnemingen van otter en ook das in de omgeving van Pijp Tabak tegen. Van de otter zijn tot begin jaren '80 waarnemingen bekend.

De melding van een das is niet zo evident, maar wellicht verwijst dit naar de rivierduinen die er vroeger waren (getuige hiervan ook de tekst: 'Een koppel dassen knorde vrijend over het zand (...) ' p. 98), het 'zand' verwijst wellicht naar die duinen in de omgeving, toen een geschikte biotoop voor de das.

Oude boekjes brengen altijd iets bij over de

omgang met de natuur in de tijd waarin ze geschreven zijn.

Anderzijds toont het dat sommige vormen van natuurbeleving tijdloos zijn, zoals de ontmoeting van jachtwachter Johan met een egel:

'Opeens hield hij zich stokstijf: uit de rimboe van oevergewassen wandelde een egel op trage pootjes te voorschijn en toog op zoek naar zijn morgenmaal; hij scharrelde in het rond, zich krabbend en snorkend, aan alles snuffelend.

Erg kieskeurig scheen hij niet te zijn: het smak-

te en kraakte voortdurend.

Hij wreef zich de ogen uit, bezag Johan en zette ongestoord zijn bedrijvigheid voort.

Zoals bij alle zoogdieren was zijn waarnemingsvermogen ten opzichte van niet-bewegende voorwerpen vrijwel nihil, merkwaardig in tegenstelling met vogels, die een aan hoedveertje of een lap kleerstof genoeg hadden om de mens te herkennen en daaruit hun gevolgtrekkingen te maken.' (p. 75-76)

NR21 2009

23

Vogelvangst in ambacht en wetenschap

André Verstraeten

Onder de titel *'Beter één vogel in de hand ... Vogelvangst, valkerij, eieren zoeken in ambacht, cultuurhistorie, natuurbescherming en wetenschap'* verscheen een nieuw Nederlands boek over de rijke historie van de vogelvangst, over haar huidige rol bij het ringwerk en het erbij aansluitend wetenschappelijk onderzoek. De samenstelling en redactie is van J.T. Lumeij, D.A. Jonkers en J.J.H.G.D. Karelse.

Merkwaardig is wel dat het KNNV, de vereniging voor veldbiologie met een brede werking gericht op natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming, voor de uitgave zorgt.

Er zijn hoofdstukken over de valkerij, het ganzenflappen, het wilsterflappen (goudplevierenvangst), vinkenbanen, kievitseieren zoeken, de vangst van leeuweriken, houtsnippen en kwartels, eendenkooien, vogelarij en taal, de mens-vogelrelatie sinds de middeleeuwen, ringonderzoeken, onderzoek naar vogelgriepvirussen bij wilde vogels, de natuurbeschermingswetgeving en een beleidsvisie.

Het boek is een rijk geïllustreerd, boordevol interessante informatie en met een zeer uitgebreide literatuurlijst. Voor mij wordt dit boek wel ontsierd door verschillende voorstellen om de huidige Nederlandse beschermingswetgeving te versoepelen.

Het boek kan besteld worden bij de KNNV Uitgeverij, Boulevard 12, NL 3700 AH Zeist, Nederland of via www.knnvuitgeverij.nl.

Prijs: 34,95 euro

"Vogelvangst, valkerij en eieren zoeken in ambacht, cultuurhistorie, natuurbescherming en wetenschap", Knnv Uitgeverij, Zeist

Bijzonder vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

NR212009

24

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving, en beslaat de periode december 2008 tot februari 2009. Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen zelf in te voeren in de gloednieuwe “online database” www.waarnemingen.be (meer info daarover op onze website www.durmevallei.be) waarbinnen de Vogelwerkgroep Durmevallei een eigen werkgroepscherm heeft met enkel weergave van de waarnemingen uit onze regio, en gewoon te consulteren binnen onze website met “recente waarnemingen”, zie www.durmevallei.be/waarnemingen.htm

Twee heel zeldzame roodkeelduikers vlogen op 9 januari over het Molsbroek in Lokeren en de Hamputten in Waasmunster. De roerdomp werd nog in december en januari meermaals

waargenomen in het Molsbroek. Ook aan de Oude Durme in Hamme werd op 7 december een roerdomp waargenomen, en op 12 januari in het Zwijn in Hamme. De kleine zilverreiger werd gemeld in Belsele (2), aan de Hamputten (1), Polsmeeersen in Berlare (meerdere dagen 1), Reservaatzone Donkmeer in Berlare (1) en Zuibroek in Hamme (1). Grote zilverreigers zaten bij Helle en Papelaar in Sinaai (2), in Waasmunster en Zele (1), Molsbroek (2), Scheldebroeken in Berlare (1), Reservaatzone Donkmeer (meerdere dagen, max. 6) en Polsmeeersen (meerdere dagen, max. 7). Een groep van ten minste 18 ooievaars, werd op 7 januari opgemerkt aan de rand van het centrum Lokeren, een toch wel onverwachte verschijning in de winter.

Verschillende vogels bleven tot in februari nog aanwezig in en rond Lokeren. Zo pleisterden op 21 februari nog 7 ooievaars in het nabijgelegen

Brilduiker

Joris Everaert

Barmsijs

Joris Everaert

Molsbroek. Het mannetje ooievaar in Daknam (nest) bleef daar zoals gewoonlijk overwinteren. Op 4 januari vlogen 4 wilde zwanen over Kastel Broek in Hamme. Het mannetje witooievaar bleef nog de hele periode aanwezig op de Hamputten. In de periode 6 december tot 31 januari werden 1-4 brilduikers gezien op de Hamputten. Ook aan de Nieuwdonk in Berlare pleisterde op 10 januari een brilduiker.

Vier nonnetjes (1m, 3v) vertoefden van 4 januari tot 22 februari op de Hamputten. Op 6 januari zwommen 2 grote zaagbekken op de Hamputten, één vogel zat op 14 februari ook in Moerzeke, en nog één vogel pleisterde op 26 januari en 14 februari in de Reservaatzone Donkmeer. Van 24 januari tot eind februari kon een vrouwtje rosse stekelstaart (escape) bewonderd worden op de Hamputten. Blauwe kiekendieven werden gezien in Daknam, den Bunt en Blankaart in Hamme, De Linie in Lokeren, Durmemeersen in Waasmunster, nabij Katte, Weehage en Spoele in Lokeren, aan het Oud Vliegveld in Waasmunster, aan de Oude Durme in Hamme, aan Oudenbos en Vogelzang in Lokeren, en in de Polsmeersen en Scheldebroeken in Berlare.

De slechtvalk bleef deze winter in het centrum van Lokeren (regelmatig op kerktoeren). Nog een slechtvalk werd op 5 februari waargenomen in de Lokerse Moervaartmeersen. Een kraanvogel vloog op 27 februari over Waasmunster. Telkens 1 bokje werd waargenomen op 29 december in Zele, en op 28 februa-

ri in de Daknamse meersen. Een pontische meeuw zat op 4 januari op de Hamputten. Een zeer zeldzame pestvogel werd op 3 december ontdekt nabij Heiende in Lokeren.

Een opvallend grote groep van ongeveer 600 kramsvogels kon op 25 februari bewonderd worden in de Scheldebroeken. Van 21 tot zeker 28 februari kon daar ook een zeldzame cetti's zanger gehoord worden. In december en januari verbleven nog tot 6 baardmannetjes in het groot rietveld van het Molsbroek. Op 14 februari pleisterde ook ten minste één vogel in de Scheldebroeken.

Grote groepen van de sijs werden vastgesteld in het Molsbroek (tot 170), Buylaars meersen (tot 70), en Scheldebroeken (tot 100). De influx van barmsijzen (voornamelijk grote barmsijs) was opvallend in de regio, met nog maximumaantallen van 260 vogels (1 groep !) op 31 december in het Molsbroek (verschillende tientallen tot max. 100 in rest van periode). Ook in de rest van de regio werden op verschillende plaatsen kleinere groepjes barmsijzen gezien, o.a. in Daknam (tot 10) en centrum Sint-Niklaas (50).

Een goudvink kon bewonderd worden in het Molsbroek op 14 december, en in de Reservaatzone Donkmeer op 11 februari. Een appelvink tenslotte zat op 5 december langs de Durme aan het Molsbroek.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden via www.durmevallei.be

Ooievaar

Joris Everaert

NR212009

25

De slakken in mijn tuin

Het relaas van een slijmerige slakkenzoektocht

Deel 1: de Naaktslakken

NR212009

26

René Pletinck

Al enkele jaren lijkt mijn tuin wel een waar eldorado voor slakken. Dikwijls beleef ik dat als een plaag (vraag maar aan mijn jonge sla-plantjes), maar anderzijds raakte ik geïnteresseerd in deze slijmerige dieren. Daarom had ik het plan opgevat om ze te determineren en er zoveel mogelijk over te weten te komen. Daarvoor gebruikte ik het boekje 'Land en zoetwatermollusken van de Benelux' (derde herwerkte druk 1997), een uitgave van J.N.M.

Belangrijk weetje: alle slakken werden gevangen op een oppervlakte van 1000 m².

Een beknopt overzicht van de resultaten:

Naaktslakken

Arion circumscriptus JOHNSTON grauwe wegsnak, **A. distinctus MABILLE**, donkere wegsnak

Arion hortensis FERUSSAC zwarte wegsnak

Van deze tot 4 cm donkere slakjes is de zwarte wegsnak de algemeenste en heel het jaar te vinden, onder houten planken, onder afval en in omgekeerde bloempotten. Vooral in oktober en november. De donkere en zwarte wegsnak hebben allebei een gele voet. Bij de zwarte loopt de rechterlaterale band boven de ademopening, bij de donkere omvat de rechterlaterale band de ademopening, maar dat is niet altijd duidelijk te zien.

De zwarte wegsnak is meestal blauwzwart en ook groter. De donkere wegsnak is meestal donkergrijs.

Bij de grauwe wegsnak is de voetsool wittig en loopt de laterale band boven de ademopening, minder algemeen. Het zijn deze slakjes die knollen van aardappels, wortelen, pastinaak,

rode biet en raapjes van binnen aantasten en helemaal kunnen uithollen. Ze leven ook meestal ondergronds.

Arion rufus L., grote wegsnak, rode wegsnak

In 2006 vond ik meer dan 3.000 soorten, in 2007 ± 15.000 en in 2008, al méér dan 12.500 exemplaren. Ik denk niet dat ik deze slak moet voorstellen. Om er een afzonderlijk artikel over te kunnen schrijven wacht ik verder onderzoek en waarnemingen af.

Boettgerilla pallens SIMROTH, wormslak

Dit slakje vond ik voor het eerst in juni onder een piepschuimbak. In september was het al over heel de tuin verspreid. Of het schadelijk is voor groenten, weet ik niet. Waarschijnlijk leeft het enkel van afval. Dit lichtgrijze slakje heeft zijn naam niet gestolen. In rust heeft het een lengte van 2 cm, maar als het zich uitstrekt, wordt het 4 à 5 cm lang en lijkt het inderdaad op een worm.

Deroceras panormitanum LESSONA en POLLONERA = D. curuanae, zuidelijke akkerslak

Dit slakje is over het algemeen grijs tot bruin, al dan niet met vlekjes. Het halsschild neemt ongeveer de helft van de totale lengte in. Vandaar dat de naam "langhalsslak" soms voorkomt. Deze slak houdt zich vooral onder groenteafval op.

Deroceras reticulatum MÜLLER, gevlekte akkerslak, slaslakje, melkslak

Dit slakje is vooral schadelijk voor sla: het eet de kroppen van binnen op, waardoor die beginnen te rotten. Het is ook vaak in kolen te vinden. Als je sommige slakjes doodrukt, komt er

een witachtige vloeistof uit (lactose?). Vandaar de naam "melkslakje". Het heeft steeds kleine bruine vlekjes en het halsschild is één derde van de lengte.

Limax maximus L., grote aardslak, kelder-slak

Dit jaar vond ik er een twintigtal, meestal in de nabijheid van stal en woning. Volgens de boeken worden ze tot 15 cm lang; ik mat er een van 18 cm, een reuzenslak. Ze voeden zich niet alleen met planten, maar lusten ook andere naaktslakken. Ze zijn veelal te vinden in donkere, vochtige kelders en bergplaatsen.

Limax flavus L., lichte aardslak

Hiervan heb ik er maar één exemplaar gevonden. Het dier is vuilgeel met lichtere vlekken en is waarschijnlijk met planten meegekomen.

Malacolimax tenellus MÜLLER, tere aardslak

Deze slak heb ik voor het eerst gevonden in augustus 2007. Dit jaar vond ik er een dertigtal, verspreid qua plaats en tijd: begin januari 1 exemplaar in huis; eind december 2 volwassen

NR2 | 2009

27

Ook de zwarte wegslak trof René veelvuldig aan in z'n tuin.

slakken onder een omgekeerde bloempot en 1 jong slakje. Ik heb ze vaak gevonden op mijn ijzeren tuinhuisje. Het slakje heeft dunne donkere lijnen langs de flanken en 2 dunne donkere lijnen op het halsschild. Het is geelgrijs, lichtbruin en wordt ongeveer 5 cm lang.

In Durme- en Scheldeland 3/2009 krijg je deel 2 over de huisslakken in de tuin van René te lezen!

Zaterdag 27 juni BBQ afdeling ZBW!

De afdeling 'Zeie-Berlare-Wichelen' bestaat 20 jaar. Wij vieren dat met een feestelijke BBQ in de tuin van de Scheve Villa in Berlare, een unieke locatie voor kinderen. Ook vrienden en familie zijn welkom!

Kaarten binnenkort verkrijgbaar via de bestuursleden van de afdeling.

Betalingen enkel op voorhand via rekeningnr ZBW. Prijzen: BBQ met 3 stukken vlees + aperitief € 12, kindermenu (2 stukken vlees) € 7,50. Overnachten kan!

Meer info volgt op www.vzwdurme.be
Afspraak: om 19.00 uur in de Scheve Villa in Berlare (kaartje zie www.schevevilla.be)

Info: Marleen De Vos, 052 42 54 86

Activiteitenkalender april - juni 2009

ZONDAG 05 APRIL

Wandelroute Durmeboorden

NR21/2009

28

Op stap (ongeveer 10 km) langs de mooie natuur in het Durmelandschap van kunstschilder André Bogaert. Stevige stapschoenen meebrengen.

Afspraak: 14.00 uur aan de kerk van Zele - Durmen.

Info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38

VRIJDAG 10 APRIL

Insectenwerkgroep: 'Waterdieren'

Samen met Maja gaan we op zoek naar waterbeestjes in de educatieve poel van het Molsbroek.

Afspraak: 20.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZATERDAG 18 APRIL

Voorjaarswandeling in de Eenbes

Onder leiding van onze coördinator reservatenwerking Geert De Smet wandelen we langs de percelen van de Eenbes om er de eenbes en andere voorjaarsflora te bewonderen. Verder zullen het beheer, de fauna en de flora uit de doeken worden gedaan. Laarzen meebrengen!

Afspraak: om 13.30 uur aan de uitrit van parking 2 van het Provinciaal Domein Puyenbroeck in Wachtebeke.

Info: Geert De Smet, 09 348 30 20

ZONDAG 19 APRIL

Grutto-wandeling

Wandeling met aandacht voor weidevogels als de grutto, broedvogel van de Scheldebroeken. Na de wandeling drinken we samen een glas in het Veerhuis.

Afspraak: 08.30 uur aan het Veerhuis in Berlare

Info: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86

ZONDAG 26 APRIL

Durmedag: fietshappening

Fietshappening voor jong en oud doorheen de Durmevallei. In het kader van de Week van de Aarde. Zie elders in dit tijdschrift!

Afspraak: vanaf 14.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek of aan kasteel Blauwendael

Info: Marieke De Vos, 09 348 30 20

VRIJD. 01 - ZATERD. 02 - ZOND. 03 MEI

Tentoonstelling "Van harte voor de natuur"

In het kader van ons project 'De Durmemeersen bij hoog en bij laag' hebben de kinderen van de Zeelse jeugdfilialen van de Academie van Hamme werkjes gemaakt die zijn geïnspireerd door een wandeling met natuurgids.

Deze wandelingen gingen door in één van de in het reservaatprojecten van vzw Durme 'de Durmemeersen'.

Tijdens de Week van de Amateurskunsten stellen we die werken tentoon.

Afspraak: Gratis toegankelijk op vrijdag en zaterdag van 14.00 tot 19.00 uur en zondag van 11.00 tot 18.00 uur in de Raadzaal van het Gemeentehuis in Zele.

Info: Heleentje De Brauwer, 0485 30 67 48

ZONDAG 03 MEI**Groene stapstenen in Huivelde en Zogge**

Een aangename wandeling in de groene kerkwegels en landelijke wegen tussen Huivelde en Zogge. Deze (bijna) vergeten paden hadden vroeger een belangrijke functie maar ook nu nog zijn deze zgn. trage wegen zeer nuttig. De wandeling heeft een totale afstand van zo'n 9 km.

Afspraak: om 14.00 uur aan de kerk van Zele-Huivelde

Info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38

ZONDAG 03 MEI**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Een ervaren CVN-gids neemt je mee op een boeiende wandeling rondom het natuurreservaat Molsbroek.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

VRIJDAG 08 MEI**Insectenwerkgroep: 'Solitaire Bijen'**

Deze avond verdiepen we ons in de zgn. 'solitaire bijen'.

We nemen ook een kijkje aan de solitaire bijenwand in de insectentuin en proberen een aantal dieren te determineren.

Afspraak: 20.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZONDAG 10 MEI**Ontbijtwandeling in de Scheldebroeken**

De ervaren vogelaars van Natuurwerkgroep Scheldebroeken nemen je mee op een ontspannen wandeling met bijzondere aandacht voor de weidevogels van het 'Aubroek'.

NR212009

29

Na de wandeling kan je mits inschrijving aansluiten voor een gezellig ontbijt in het Veerhuis.

Afspraak: om 07.30 uur aan het Veerhuis (Waterhoek) in Berlare.

Info: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86

VRIJDAG 15 MEI**Op stap met de jager, ism DDS-jachtgroep**

Op deze wandeling kom je meer te weten over het wild en het wildbeheer in de bossen, weiden, hooilanden en akkers, rietkragen en waterpartijen van de omgeving Uitbergen-Donkmeer. Geniet mee van de grondige terreinkennis van de ervaren jager-gids. Hij kent hier elke struik, elke boom en gracht... en vertelt je kleurrijke verhalen die deze uitstap onvergetelijk maken!

Afspraak: om 19.30 uur aan het kasteel van Uitbergen (Berlare).

Info: Petrus Verbeke, 0479 32 16 68

ZATERDAG 30 MEI**Dag vh Lieveheersbeestje**

Ism JNM-Durmeland. Vandaag wordt er in heel Vlaanderen naar aloude traditie aandacht besteed aan het lieveheersbeestje. Wij houden ons vandaag bezig met lieveheersbeestjes vangen en determineren in De Scheldebroeken... een buitenkans voor liefhebbers van kriebelbeestjes!

Afspraak: 14.00 uur aan het Veerhuis in Berlare. Einde omstreeks 17.00 uur

Info: Heleentje De Brauwer, 0485 30 67 48

ZONDAG 07 JUNI**Kennismaking met natuurgebied 'de Linie'**

NR21/2009

30

Een CVN-gids laat je kennismaken met de fauna en flora van dit bijzondere gebied. Omdat we over soms drassig terrein gaan zijn laarzen noodzakelijk.

Inschrijve: om 14.00 aan de 'Kruiskapel' in Eksaarde, einde omstreeks 17.00 uur

Info: Geert Braem, 09 348 47 78

ZONDAG 07 JUNI**Natuurwandeling in het Molsbroek**

Een mooie gelegenheid om onder begeleiding van een CVN-gids het Molsbroek te verkennen. Heel wat jonge dieren laten zich nu voor de eerste keer zien en ook de vaak bijzondere flora van het Molsbroek staat in volle bloei.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 83 18

VRIJDAG 12 JUNI**Insectenwerkgroep: "Determinatie"**

Op voorhand wordt er insecten verzameld in de buurt van Lokeren - Oudenbos. Deze avond proberen we deze insecten te determineren.

Afspraak: 20.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

ZATERDAG 13 JUNI**Natuurwandeling in de Fondatie**

De conservator van de Fondatie, Paul vercauteren, neemt je mee op een unieke excursie. Zie ook op pagina 12 in dit nummer!

Afspraak: om 14.00 uur aan het begin van de Liniedreef in de Weimanstraat in Sinaai.

Info: Paul Vercauteren, 03 772 35 38

ZATERDAG 27 JUNI**BBQ 20 jaar afdeling ZBW**

vzw Durme afdeling 'Zelee-Berlare-Wichelen' bestaat 20 jaar.

Wij vieren dat met een feestelijke BBQ in de tuin van de Scheve Villa in Berlare, een unieke locatie voor kinderen. Ook vrienden en familie zijn meer dan welkom!

Kaarten zullen binnenkort verkrijgbaar zijn via de bestuursleden van de afdeling. Betalingen kunnen enkel op voorhand via het rekeningnummer van Zelee-Berlare- Wichelen 979-3287605-86

Prijzen: BBQ met 3 stukken vlees + aperitief € 12,00 kindermenu (2 stukken vlees) € 7,50. En wat meer is, indien je dat wenst dan kan je op deze lokatie blijven overnachten!

Meer info volgt op www.vzwdurme.be

Afspraak: om 19.00 uur in de Scheve Villa in Berlare (kaartje zie www.schevevilla.be)

Info: Marleen De Vos, 052 42 54 86

ZONDAG 28 JUNI**Themawandeling: 'Oudenbos, het laatst ontgonnen land'**

Een wandeling met gids, met als leidraad: Oudenbos, het laatst ontgonnen land. In dit landschap vind je nog veel restanten van hoe het hier honderden jaren geleden heeft uitgezien.

Een mengeling van cultuur, geschiedenis en flora uit die tijd. Opgelet: voor deze wandeling is slechts plaats voor 10 personen. Dus op tijd inschrijven is de boodschap.

Na je inschrijving via de website www.klein-landschap-oudenbos.be krijg je later de nodige details. Beslist de moeite waard.

Info en inschrijvingen: Jurgen Cockuyt, 0473 43 62 24

Zondag 5 juli**Relictenfietstocht: van groene stapsteen naar groene stapsteen**

Naast de 'grote' reservaten, beheert vzw Durme ook verschillende 'relicten'. Dat zijn meestal kleine terreinen die verspreid liggen in het landbouwgebied. Het zijn de levende getuigen van de natuur uit vervlogen tijden.

NR2 | 2009

31

De conservators nemen je per fiets mee langs deze pareltjes. 's Middags wordt aan een boerderij gestopt voor een picknick. Daar kan je ook een drankje verkrijgen of een kijkje nemen aan de promostand. Met een volle maag fiets je weer verder om de overige relicten te bezoeken.

Afspraak: om 10.00 uur aan de kerk van Zele Heikant

Meebrengen: fluovestje, picknick en laarzen

Info: Patrick De Brauwer, 052 44 88 38

Lidgeld al betaald?**vzw Durme heeft jouw steun heel hard nodig!**

Door lid te blijven - of te worden! - van vzw Durme help je de natuur langs Durme, Moervaart en Schelde beter te beschermen. Met jouw financiële steun kunnen we nieuwe gronden aankopen, natuurontwikkelingsprojecten opzetten en natuureducatieve activiteiten organiseren!

Lid zijn kost amper € 8,00 per jaar. Als lid krijg je een abonnement op ons driemaandelijks ledenblad 'Durme- en Scheldeland'.

De leden die ook 't Groene Waasland, het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met andere Wase verenigingen, wensen te ontvangen betalen daarvoor slechts € 11,00.

Je lidmaatschap vernieuwen kan door overschrijving op rekening 001-2299900-09 of door contante betaling in het bezoekerscentrum Molsbroek of Donkmeer.

Je giften zijn uiteraard ook steeds meer dan welkom. Vanaf € 30,00 (bovenop het lidgeld) krijg je van ons een fiscaal attest toegezonden.

Giften

Meer informatie kan je ook steeds verkrijgen op het secretariaat, 09 348 30 20 of info@vzwdurme.be

Contactadressen afdelingen:

Lokeren - Moerbeke - Sint-Niklaas - Stekene:
A. Verstraeten, Waasmunsterbaan 124a, 9160 Lokeren, 09 348 18 59

Hamme - Dendermonde:
Marc Hebbelinck, 052 47 79 77

Waasmunster - Temse: Clem Ruelens, Fortenstraat 72, 9250 Waasmunster 052 46 02 56

Zele - Berlare - Wichelen: Jan Maertens, Dijkstraat 182, 9240 Zele, 052 45 31 41

vzw Durme**Regionale vereniging voor natuur- en milieubeheer**

Secretariaat en zetel: Molsbergenstraat 1 | 9160 Lokeren

tel./fax: 09 348 30 20 | e-mail: info@vzwdurme.bewebsite : www.vzwdurme.be

Het secretariaat is open: van maandag tot vrijdag: van 8u tot 12u, van maandag tot woensdag: van 13u tot 17u en van donderdag tot vrijdag: van 13u tot 16u. Weekend: zie openingsuren bezoekerscentrum Molsbroek.

Informatiecentra**Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren**

Tentoonstelling over de omgevende natuur, de geschiedenis van het landschap, dia- en videovoorstellingen, terras en leeshoek met drankgelegenheid, documentatiehoek, documentatiehoek met o.a. alle uitgaven van de Avifauna van de Durmevallei en met het standaardwerk The Birds of the Western Palearctic van Stanley Cramp. Verhuur van verrekijkers en gezinsrugzakjes.

Openingsuren: Van 1 februari tot 31 mei: zon- en feestdagen van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 juni tot 15 september: van zaterdag tot zondag van 14u tot 18u, van dinsdag tot vrijdag van 13u tot 17u. Van 16 september tot 31 oktober: zondag van 14u tot 18u, elke woensdag van 13u tot 17u. Van 1 november tot 31 januari: zondag van 14u tot 17u. *Gratis toegankelijk. Op aanvraag geleide bezoeken voor groepen en scholen: tel./fax: 09 348 30 20. Elke deelnemer kan een verrekijker gebruiken en ontvangt een drankje, een potlood en de begeleiding door een natuurgids. De kostprijs bedraagt € 3,00 per deelnemer.*

Bezoekerscentrum Donkmeer, Donkiaan (Thv het A. Nelenpad), 9290 Berlare
(bereikbaar via de parking tegenover de kapel van Barendonk)

Tentoonstelling over de geschiedenis van het Donkmeer, het reservaat, de eendenkooi en de werking van vzw Durme. Op aanvraag toegankelijk. Er kunnen geleide bezoeken voor groepen en scholen worden georganiseerd. Reserveren kan via tel./fax: 09 348 30 20.

Openingsuren: In het zomerhalfjaar voor groepsbezoeken op aanvraag.
Elke zon- en feestdag in juli en augustus van 14 tot 18.00 uur.

Milieumediatheek, Kasteel Blauwendael, 9250 Waasmunster

Meer dan 3400 boeken, rapporten, brochures, diareksen, video- en audiocassettes, kaarten en informatieve spelen over uiteenlopende natuur- en milieuthema's.

Openingsuren: Elke tweede zondag van de maand, van 10u tot 12u en op aanvraag via 052 46 02 56.

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren 1
3/5066

V.U. Domien Van Parys
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2009 | jaargang 12 | Nr 2
Afgiftekantoor Lokeren 1